

Ter Laan gestorven

NOG heel scherp staat in onze herinnering de zonnige dag, waarop Slochteren, zijn geboorteplaats, ter ere van Kornelis ter Laan een monumentale bank in gebruik nam.

Eerst de samenkomst in het raadhuis, waar hem hulde werd gebracht in zijn grote betekenis voor de regionale cultuur.

Uiterst vief en levendig maakte hij die eerst wat plechtig getinte samenkomst ineens tot een uitbundig feest, toen hij in vloeiend en karakteristiek Grunnens, zijn moedertaal, de ene jeugdherinnering na de andere ophaalde, doorvlochten van heimwee en humor.

En toen kwam de ontvangst op de Fraeylemaborg, de enige nog bewoonde borg van de meer dan honderd, die Groningen eens telde. Alles in dat interieur sprak van een trotse, verfijnde, eeuwenoude traditie.

Over die traditie kwamen de borgheer en de zich voor de Groninger historie zo intens interesserende K. ter Laan in een druk gesprek.

Dat moment bleef voor ons het meest kostelijke. Hier was een wonderlijke ontmoeting tussen enerzijds de voorname telg uit een zeer oud magistratengeslacht en de man, die eens in de roep van het socialisme de stem van een nieuwe tijd had beluisterd, die hij had gevolgd met al de felheid van zijn strijdersnatuur, met zijn traditie als rode burgemeester van Zaandam en socialistisch kamerlid.

Die tijd van K. ter Laan, toen hij uit zijn school in Delft, waar hij hoofd was, stapte om onder de rode vlag op de politieke barricaden te strijden als Tweede Kamerlid, lijkt nu al weer haast legendarisch. Het was in 1937 dat onder die politieke fase van zijn bewogen leven een streep kwam te staan.

Hij trok zich toen, na ruim vijftig jaar, uit het politieke strijdgevoel, waarin hij streed voor het socialistisch maatschappij-ideaal van zijn dagen, terug. Menigeen, die zich als hij had geweed, zou van niets anders meer hebben willen weten dan rust.

K. ter Laan niet. Hij had op ander terrein grote ambities en zijn werkdrijf kende geen grens. Zijn grote liefde was Groningen, het gewest waar hij geboren en getogen was, zijn taal, zijn geschiedenis, zijn folklore. Dit zou hem uitermate blijven boeien tot in zeer hoge ouderdom aan zijn levenseinde toe.

HIJ werd een verwoed 'schatgraver'. Ontzaglijk veel heeft hij weten op te diepen. Hij was met al wat hij op zijn vele zwerftochten door het Grunnens en de oude archieven vond, volstrekt niet gierig. Met rijk gebaar heeft hij, wat hij in dit zijn „tweede leven” aan feitenkennis en inzicht opdeed, rondom zich gestrooid in de vele werken, die de een na de ander, in bonte rij van de pers kwamen.

Dat was Ter Laan. Hij potte de verworven schatten niet bij zichzelf op, om zichzelf alleen in haar flonkering te verlustigen. Hij wilde en moest als

HIJ werd een verwoed „schatgraver”.
Ontzaglijk veel heeft hij weten op te diepen. Hij was met al wat hij op zijn vele zwerftochten door het Grunnens en de oude archieven vond, volstrekt niet gierig. Met rijk gebaar heeft hij, wat hij in dit zijn „tweede leven” aan feitenkennis en inzicht opdeed, rondom zich gestrooid in de vele werken, die de een na de ander, in bonte rij van de pers kwamen.

Dat was Ter Laan. Hij potte de verworven schatten niet bij zichzelf op, om zichzelf alleen in haar flonkering te verlustigen. Hij wilde en moest als geboren paedagoog zijn „volk” daarin betrekken. Ook dat moest zich meer gaan verdiepen in al het eigene. Om dat mogelijk te maken, maakte hij het deel van al wat wat hem bij zijn onverdrotten vorsen voorhanden kwam. Daarin verbaasde hij steeds weer elk door zijn ongebroken vitaliteit, zijn sprankelende frisheid van geest.

Nog bij zijn leven heeft zijn geboortegewest bij meer dan een gelegenheid getoond welk een warme waardering het voor dit laatste facet van zijn leven had.

Nog onlangs kwam dat tot uiting bij het uitkomen van zijn boek over Slochteren.

Toen heeft niemand nog — ook hijzelf misschien niet — bevroed, dat zijn leven al zo spoedig zou worden afgesneden.

Op de dag van gisteren is de mare van zijn overlijden door heel het gewest gegaan tot in alle uithoeken. Allen, wie de regionale cultuur lief is, hebben een leegte gevoeld, omdat zoveel jaren aaneen al deze hoogbejaarde, levendige, vitale figuur, bij wat op taal en geschiedenis van de regio betrekking had, nooit viel weg te denken.

Ook wie nimmer in hem een geestverwant in de diepste zin van dit woord hebben mogen begroeten, hebben in hem zijn diepe verknochtheid aan taal en historie van het eigen gewest, zijn veelvormige produktie van uitgaven, zijn stimulerende betekenis, op dit gebied op grote waarde weten te schatten.

Juist in het zich eigen maken van de eigen gewestelijke taal en geschiedenis schuilt een bron van zich vernieuwende volkskracht, die ingedragen in het veel grotere verband waarin we nu leven, in ons nationale kleed die banen vlecht, die het tot een veelkleurige eenheid maken.

Geen gewest, dat zichzelf respecteert, vergeet ooit de eigen taal, geschiedenis en cultuur. Het rijst wel, als het goed is op de schouders van het voorgeslacht tot een hoger, eigentijds niveau, waarbij het niet erg is dat veel, wat zijn tijd heeft gehad, verzinkt, als maar het beste van de eigen aard zich in de nieuwe levensvormen blijft manifesteren, niet aangetast en niet ontworteld, wel gelouterd en verfijnd.